

Verdal kommune
7650 Verdal

Høringsuttalelse til: Klima- og energiplan for Verdal kommune

Verdal har utarbeidet en Klima- og energiplan for Verdal kommune med høringsfrist 15.05. 2010. Jeg vil kommentere planen på følgende måte.

Som det går tydelig fram av planen er både klima og energisituasjonen i bygda sterkt preget av virksomheten til Norfrakalk. På grunn av denne virksomheten ligger den totale miljøforurensningen i bygda pr. innbygger langt over landsgjennomsnittet. Kort sagt: Verdal framstår som en miljøversting på grunn av denne bedriften.

Norfrakalks virksomhet får stor plass i planen, men dessverre er deler av framstillingen til dels feil og til dels villedende og til dels mangelfull.

Om kalken i Tromsdalen

Kalken i Tromsdalen omtales flere steder i planen som ren. Dette må være feil ettersom klassifiseringen av kalk normalt er basert på hvordan grafitten er fordelt i steinen. Ut fra vanlig klassifisering er da steinen i Tromsdalen, hvor grafitten er finfordelt i kalksteinen, å kategorisere som uren. Dette bl.a. i følge geolog Wolf ved NGU, som imidlertid presiserte at steinforekomsten i Tromsdalen er svært homogen, slik at den er billig å drive da homogeniteten reduserer behovet for arbeidskraft. Hadde steinen i Tromsdalen vært ren, ville den kunne brukes i papirproduksjon uten at den først ble brent.

Wolf hevdet også i sin tid også at homogeniteten i kalken i Tromsdalen gjør den brukbar til andre og mer høyverdige formål enn tilvirkning av brentkalk og sement. I følge Wolf ville bruk av Tromsdalssteinen til brentkalk og/eller sement være misbruk av ressursen, ettersom mindre homogen kalkstein som egner seg utmerket til slike formål, finnes i svært store mengder både i Norge og verden over.

Dette gjør at en kan stille spørsmål ved Bergmesterens vurderinger når denne har støttet etableringen av Norfrakalk sin virksomhet i Tromsdalen.

Til dette kommer at Bergmesteren nå aksepterer at store mengder (for små) kalkstein blir produsert og vraket på grunn av at den ikke kan brennes i ovnen på Ørin. Det er derfor god grunn til å hevde at Norfrakalk sin ovn på Ørin er feil type ovn for steinen i Tromsdalen. Resultatet av at ovnen til Norfrakalk bare kan utnytte deler av ressursen i Tromsdalen, er at bedriften i dag falbyr vrakstein til andre industrier for å dekke over at de nå misbruker store mengder kalkstein hentet ut fra bruddet i Tromsdalen.

Om utslippene fra Norfrakalks ovn på Ørin

Utslippene fra Norfrakalks ovn, dvs. kjemifabrikken på Ørin, er beskrevet med hensyn til utslipp av CO₂.

Et grunnleggende faktum for denne virksomheten er at fabrikkens totalt sett produserer omtrent like mye CO₂ som brentkalk. Utslippene av NO_x knyttet til virksomheten er dessuten i samme størrelsesorden som de totale utslippene for Oslo, samt at ovnen slipper ut mer kvikksølv enn alle landets store krematorier til sammen.

Det er helt ubegripelig at Verdal kommune i sin Klima- og energiplan ikke drøfter mulighetene for å bli kvitt dette problemet ved at bedriften pålegges full CO₂-rensing. I følge Jens Stoltenberg skal den norskproduserte teknologien nødvendig for slik rensing av et gasskraftverk være ferdig utviklet i 2018. Det må da være en selvfølge at Norfrakalk pålegges rensing av CO₂ seinest fra samme tidspunkt og helst innen 4 år. Videre må enhver utvidelse av driften fra dag 1 forutsette full rensing.

Her må en imidlertid ikke glemme at rensing av CO₂ fra kalkovnen på Ørin er relativt enkelt på grunn av den store konsentrasjonen av CO₂ i avgassene, slik at nødvendig teknologi for rensing allerede finnes tilgjengelig i markedet. Det er derfor ingen teknologiske grunner til å avvende utviklingen av norsk renseteknologi for å stille krav om full rensing av CO₂ utslippene fra Norfrakalk sin kalkovn på Ørin. Alle andre klimatiltak Verdal kommune måtte komme opp med, vil bli som en dråpe i havet i forhold til dette.

Det er bemerkelsesverdig at det i planen ikke drøftes problemer knyttet til utslipp av NO_x fra fabrikkens på Ørin og knyttet til skipstransport til og fra anlegget. Norge har klare forpliktelser til å redusere utslippene av NO_x som vi pr. dato ikke klarer å oppfylle. Det blir da underlig at en i kommunens klimaplan ikke tar opp dette da Norfrakalk bidrar med meget store utslipp av slike klimagasser.

Når det ikke nevnes i høringen at Norfrakalk er en av de største kildene i Norge til utslipp av miljøgifter som kvikksølv, bly, dioksiner m.m., kan det muligens begrunnes i at dette ikke angår klima og energi, men miljø. Til det er å si at før eller senere vil bedriften ikke bare bli pålagt rensing av utslippene av klimagasser, men også miljøgifter. Rensingen vil føre til økt forbruk av energi og/eller eventuelt skifte av energikilde. Derfor bør også dette regnes inn i en plan for klima og energisituasjonen i bygda dersom en ønsker å tegne et helhetsbilde.

Om bruk av spillolje

Bruken av spillolje i Norfrakalk sin ovn på Ørin, er beskrevet i utkastet til Klima- og energiplan. Her gis det inntrykk av at dette ikke er noe problem, dette er nærmest å sammenligne med brenning av annet avfall. Dette er ikke riktig!

Som vi vet skaper bruken av spillolje, som er klassifisert som farlig avfall, store problemer når den forbrennes i kalkovner. Det skyldes bl.a. at temperaturen i kalkovner er for lav til at forbrenningen skal bli effektiv. Dette medfører igjen store krav til kontroll av avkjølingen av avgassene for at det ikke skal dannes store mengder dioksiner.

Fra et miljøperspektiv er det utvilsomt å foretrekke at spilloljen blir rensset – ikke brent. Problemet er at Norge ikke selv har renseanlegg for spillolje. Oljen må derfor sendes til for eksempel Nederland for rensing. Når dette ikke blir gjort, er trolig en av grunnene til det at dagens norske ordning med brenning av spillolje gir flere norske bedrifter billig subsidiert energi (bl.a. Norfrakalk). Det er Klima- og forureiningsdirektoratet (tidligere SFT) som administrer disse subsidiene, som trolig ut fra internasjonale lover også kan være ulovlig. En må heller ikke glemme at det nettopp var energikostnadene (gass) på den opprinnelig planlagte lokaliseringen for fabrikk, som gjorde at Norfrakalk til slutt valgte å bygge kalkovnen i Verdal.

På grunn av alle problemene som følger av at en fyrer kalkovnen med spillolje, må det være et overordnet mål for Verdal i klima- og energipolitikken å sørge for at Norfrakalk blir pålagt full rensing av utslippene av klimagasser og miljøgifter som følger av dette. Det må også være en overordnet målsetning for Verdal kommune å bidra til at Norfrakalk snarest blir pålagt å fyre med en reinere og mindre problematisk energikilde.

Best available technology

Igen faller Verdal kommune for fristelsen til å bruke den retoriske betegnelsen Best available technology (BAT) om Norfrakalks ovn på Ørin. BAT er i dag imidlertid ikke annet enn et minimumskrav fra EU for hva som er tillatt å bygge ut av fabrikker. Altså ovnen på Ørin er en helt vanlig kalkovn ut fra dagens minimumsstandard. Det som her imidlertid er interessant, er som tidligere nevnt, at det trolig er feil type ovn som ble bygd på Ørin for å utnytte kalkressursen i Tromsdalen. Bare for å ha sagt det – også de alternative ovnskonstruksjonene, som trolig ville ha vært et bedre valg, går under betegnelsen Best available technology (BAT).

Avslutning

Klima- og energisituasjonen i Verdal er fullstendig dominert av de problemene som følger av Norfrakalk sin virksomhet og da spesielt kalkovnen på Ørin. Det må være et overordnet mål for Verdal kommune å bidra til at bedriften snarest (helst innen 4 år) blir pålagt full rensing av både klimagasser og miljøgifter. Et viktig virkemiddel som kan iverksettes umiddelbart og med umiddelbar virkning, er at Verdal kommune sørger for at Norfrakalk blir pålagt å benytte en reinere og mindre problematisk energikilde enn spillolje til å varme opp kalkovnen.

Mvh Rolf P. Ingvaldsen
Lektor Musumsgt 15
7650 Verdal